

ג' תמוז

מי בכוחו 'לרוץ' אחרי הרבי

יש לבאר תוכן הענין דסיום אמירת הקדיש – בהקדם הסיפור אודות כבוד קדושת אדמו"ר (מהורש"ב) נשמתו עדן¹, שהוסיף יום אחד באמירת קדיש דאחד-עשר חודש, ואחר כך הצטער והתחרט על זה, שמזה מובן גודל הדיוק בסיום אמירת הקדיש (שלא להוסיף אפילו יום אחד). ולכאורה דרוש ביאור והסבר: הטעם שמפסיקים לומר קדיש לאחר אחד-עשר חודש, הוא, לפי שאמירת הקדיש היא בשביל לסייע לנשמה בהדין ומשפט ולהקל העונש כו', וכיון ש"משפט רשע שנים-עשר חודש", אומרים קדיש רק אחד-עשר חודש, "שלא יעשו אביהם ואמם רשעים"², היינו, שאמירת קדיש שנים-עשר חודש היא זלוזל עבור הנפטר שמחשיבים אותו לרשע. אבל, "מי שיודע באביו ואמו שהיו רשעים מאותם שנידונים שנים-עשר חודש, ראוי ומחוייב שיאמר קדיש שנים-עשר חודש"³. ולכאורה, כיון ש"מדה טובה מרובה ממדת פורענות"⁴, הרי, כשם שיש שינוי בדין אמירת קדיש ב"מי שיודע... שהיו רשעים כו'", היה צריך להיות שינוי בדין אמירת קדיש גם כשיודעים שהנפטר הוא צדיק, ולא שייך אצלו משפט עונש חס ושלום – שלא יאמרו קדיש בכלל? וההסברה בזה – על פי המבואר בכתבי האריז"ל⁵ שאמירת הקדיש היא (לא רק בשביל להקל הדין ומשפט והעונש, אלא גם) בשביל עליית הנשמה מדרגא לדרגא בגן עדן גופא, ולכן אומרים קדיש גם בשבת, שאז לא שייך הטעם להקל הדין ומשפט והעונש כיון שבשבת אין דין ומשפט למעלה, ועל כן צריך לומר שאמירת הקדיש בשבת היא בשביל העליות בגן עדן, ומזה מובן גם בנוגע לאמירת קדיש על הסתלקות של צדיק, שקשורה עם העליות מדרגא לדרגא בגן עדן גופא. ועל פי זה נשאלת השאלה לאיך גיסא: מהו הדיוק להפסיק באמירת הקדיש אחר אחד-עשר חודש, ולהקפיד שלא להוסיף אפילו יום אחד, ועד שכבוד קדושת אדמו"ר נשמתו עדן הצטער על אמירת קדיש יום נוסף – למה יגרע אמירת קדיש לאחר אחד-עשר חודש מאמירת קדיש ביום השבת שעל ידו נעשית העליות בגן עדן? ויש לומר הביאור בזה: יש חילוק בין העליות שבמשך אחד-עשר חודש לעליות שלאחרי זה – שהעליות במשך אחד-עשר חודש הם בדרגא כזו שבה יכולים לפעול על ידי דיבור (אמירת הקדיש), מה שאין כן העליות שלאחרי אחד-עשר חודש הם בדרגא נעלית יותר שבה אי-אפשר לפעול על ידי דיבור, כיון שהדיבור אינו בערך לדרגא זו.

דוגמא לדבר – החילוק שבין תפילין של יד לתפילין של ראש, שאמירת הברכה היא על תפילין של יד, ואילו על תפילין של ראש אין מברכים ברכה מיוחדת, כיון שהמשכה על ידי תפילין של ראש היא מדרגא נעלית יותר שאי-אפשר להמשיכה על ידי דיבור⁶.

ועל פי זה יש לבאר הטעם שכבוד קדושת אדמו"ר נשמתו עדן הצטער על שהוסיף יום אחד באמירת קדיש – כי, לגבי העליה לדרגא כזו שבה אין ערך לדיבור, נחשבת אמירת הקדיש (עליה שנעשית על ידי דיבור) כזלזול!

אמנם, על פי האמור שאין אומרים קדיש לאחרי אחד-עשר חודש כיון שהעליות הם בדרגא שלמעלה

מהמשכה על ידי הדיבור – צריך להבין מהו הטעם דאמירת קדיש ביום היאָרצייט?

[ולהעיר, שיש דעה שלא לומר קדיש ביום היאָרצייט⁷, אבל, דעה זו לא נתקבלה בתפוצות ישראל, שנוהגין לומר קדיש ביום היאָרצייט].

ויש לומר הביאור בזה: ידוע⁸ החילוק שבין כל הימים טובים לפורים (וחנוכה) – שכל הימים טובים אסורים בעשיית מלאכה מפני שהגילוי אלקות שנמשך בהם אינו יכול לבוא ולהתגלות בעובדין דחול, מה שאין כן בפורים (וחנוכה) נמשך אור וגילוי נעלה ביותר שאינו מוגבל כלל, ולכן יכול לבוא בהמשכה וגילוי גם בעובדין דחול.

ועל דרך זה יש לומר בנדון דידן: ביום היאָרצייט העליה היא לדרגא נעלית עוד יותר (למעלה מהעליות שלאחרי אחד-עשר חודש) עד לתכלית העילוי, כידוע שביום היאָרצייט חוזרים וניעורים כל הענינים דיום (ורגע) ההסתלקות, שאז מתעלים "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" בתכלית העילוי, וכמבואר בסידור שער הל"ג בעומר¹⁰ שהעליה היא "לתחילת וראש כל המדרגות שלו... שרש שרשו ברום המעלות במדריגה היותר עליונה למעלה מעלה".

ומצד גודל מעלת העליה לדרגא הכי נעלית, הרי זה נמשך ומתגלה למטה – כמבואר בסידור שם ש"אור היותר עליון לא יוכל לבוא בגילוי כי אם ביותר תחתון", שזהו ענין ל"ג בעומר, ש"הוא מדריגה היותר תחתונה... הוד שבהוד... ובו דוקא נעוץ בחינה היותר תחילה כו".

ויש לומר, שענין זה מודגש ביותר אצל צדיק שכל ימי חייו עסק בהמשכת ענינים הכי נעלים גם בדברים פשוטים ביותר.

ועל פי זה יש לבאר הטעם דאמירת הקדיש ביום היאָרצייט – כיון שהעליה לדרגא הכי נעלית שנמשכת ומתגלה למטה, נעשית גם על ידי פעולת המטה, שזהו ענין דאמירת הקדיש בדיבור.

... ישנם השואלים: מי הוא זה שיש בכחו להתלוות ו"לרוץ" אחר הרבי בעליותיו בעילוי אחר עילוי?!?

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה

וכפי שרואים בגשמיות – שאדם ההולך לאט יכולים להתלוות אליו ולילך עמו, אבל כשמתחיל לילך במהירות צריכים להתייגע כדי להמשיך בהליכה עמו, וכשמתחיל לרוץ צריכים ליגיעה גדולה יותר, וכשמוסיף במרוצה גדולה אזי צריכים כחות גדולים ביותר כדי לרוץ אחריו. ודוגמתו בנמשל – בנוגע להליכה באורחותיו של הרבי: אם בחיים חיותו בעלמא דין לא היו יכולים להתלוות ו"לרוץ" אחריו – לאחרי הסתלקותו, שאינו מוגבל בהגבלות הגוף¹¹, על אחת כמה וכמה שאי-אפשר להתלוות ו"לרוץ" אחריו. והמענה לזה – על פי מאמר רבותינו ז"ל¹² "אדם מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה"¹³: כאן למטה מספיק מעט בשביל לקבל הרבה מלמעלה, וכמבואר באגרת התשובה המשל מ"הילוך והעתקת הצל בארץ טפח לפי הילוך גלגל השמש ברקיע אלפים מילין". ומזה מובן גם בנוגע להליכה באורחותיו של הרבי – שכאשר הולך מעט בעבודתו למטה ("מקדש עצמו מעט למטה", כולל גם "למטה" של האדם) אזי נותנים לו מלמעלה כחות נעלים ("מקדשין אותו הרבה מלמעלה") להתלוות אל הרבי בעליותיו למעלה, ולקבל כל ההמשכות שנמשכים מלמעלה.

קטע משיחת ט' טבת, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשי"א ח"א ע 166.

1 ראה גם מכתב ט' טבת שנה זו (אגרות-קודש ח"ד ע' קז) בהערות.

2 רמ"א יו"ד סו"ס שעו.

3 פתחי תשובה שם. וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 175. וש"נ.

4 יומא עו, א. וש"נ.

5 שער הכוונות ענין הקדיש. פע"ח שער הקדשים ס"פ בהגהה. סידור האריז"ל קודם עלינו. הובא בשירי ברכה יו"ד שם.

6 ראה תו"א שמות נב, סע"ב. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ס"ע נה ואילך.

7 ראה ס' כל בו (על אבילות) פ"ה ס"ד אות טו בהערות. וש"נ.

8 ראה תו"א מג"א צט, ד ואילך. ובכ"מ.

9 ראה תניא אגה"ק סז"ך-וכ"ח.

10 דש, סע"ב ואילך.

11 ראה תניא אגה"ק ביאור לסי' ז"ך.

12 ראה יומא לט, רע"א. תניא ספכ"ז.

13 ראה גם המשך תרס"ו ע' רסה.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"י הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחי

שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה